

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol. 12, No. 3, 2017, pp. 215 - 227

OJED

An Online Journal
of Education

<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

การศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดลพบุรี

A STUDY OF IMPLEMENTING A LOCAL CURRICULUM OF THE SECONDARY SCHOOLS
IN THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 5, LOPBURI

นางสาวสุรีย์พร อินไชย *

Sureeporn Inchai

ผศ.ดร.จุไรรัตน์ สุตรุ่ง **

Asst. Prof. Jurairat Sudrung , Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรท้องถิ่น ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดลพบุรี ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนในหลักสูตรท้องถิ่น จำนวน 100 คน เครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม 2 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า งานบริหารหลักสูตร ด้านการวิเคราะห์หลักสูตรและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.04 อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการจัดตั้งอำนวยการความสะดวกต่าง ๆ แก่ผู้ใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ย 3.96 อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการจัดครูเข้าสอน มีค่าเฉลี่ย 3.94 อยู่ในระดับปานกลาง งานสอน พบว่า ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.94 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีค่าเฉลี่ย 3.76 อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการจัดสอนซ่อมเสริม มีค่าเฉลี่ย 3.71 อยู่ในระดับปานกลาง

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชานิเทศการศึกษและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: tungmay.bc@gmail.com

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาสาขาวิชานิเทศการศึกษและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: jurairat.su@chula.ac.th

ISSN1905-4491

Abstract

The objectives of this research were to study of implementing a local curriculum of the secondary schools in the secondary educational service area office 5, Lopburi. The population studied in the research were administrators, vice principals or chiefs academic and teachers. At Lopburi schools altogether 100 persons. The instrument used in this research was a set of questionnaire. Statistics methods used in data analysis were frequency, percentage, average and standard deviation.

Research findings were as follow; Considering each side in Curriculum management found that the highest was Curriculum analysis. The average is 4.04 in high level. The second was in medium level is The provision of various facilities to the curriculum. The average is 3.96 in medium level and Recruitment teachers is in the medium level. The average is 3.94. Teaching tasks found that the highest was Measurement and evaluation of learning. The average is 3.94 and in medium level. The second was Learning and Activities management. The average is 3.76 in the medium level. And Remedial teaching is in the medium level. The average is 3.71

คำสำคัญ: การใช้หลักสูตรท้องถิ่น

KEYWORDS: IMPLEMENTING A LOCAL CURRICULUM

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 และการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษานั้น มีสาระสำคัญส่วนหนึ่งคือ การปฏิรูปการเรียนรู้ ระบุว่า การจัดการศึกษา ต้องยึดหลักว่าผู้เรียน ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมผู้เรียนให้สามารถพัฒนาศักยภาพตามธรรมชาติของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ การจัดการศึกษาที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญและเน้นการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้เต็มศักยภาพนั้น พัฒนาต่อเนื่องจากแนวคิด การเรียนรู้ โดยการปฏิบัติ (Learning by doing) ของจอห์น ดิวอี้ ซึ่งเปลี่ยนบทบาทจากครูผู้สอนสู่ผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนโดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้สามารถเรียนรู้จากแหล่งความรู้ที่ หลากหลาย

การบริหารจัดการหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในระบบการศึกษาที่มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตร นำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ สนับสนุน ส่งเสริมการใช้หลักสูตรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีการเชื่อมโยงหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดในระดับชาติให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น หลักสูตร สถานศึกษาจะต้องมีความสอดคล้องและสนองความต้องการของชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ความต้องการของผู้เรียนโดยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนหรือการบริหารแบบมีส่วนร่วม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552 – พ.ศ.2561) รัฐบาลจะมุ่งเน้นให้ คนไทยได้เรียนรู้ ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายหลักสามประการ คือ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและ

การเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา และมีกรอบแนวทางปฏิรูปการศึกษา 4 ประการ คือ พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ , 2552)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และความต้องการของท้องถิ่น สู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน อีกทั้งเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของโรงเรียนภายใต้การดูแลรับผิดชอบในเขตพื้นที่การศึกษา ให้จัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้ซึ่งเป็นเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกันในระดับชาติ นอกจากนี้ จะต้องปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน มีความรักความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน (สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 ตั้งอยู่ในเขตบริเวณโรงเรียนสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ประกอบด้วยเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ 4 จังหวัด คือ สิงห์บุรี อ่างทอง ชัยนาท และลพบุรี เป็นหน่วยงานทางการศึกษาหนึ่งที่ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา ซึ่งเป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นจากสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนหรือสร้างจากหลักสูตรแกนกลางที่ปรับให้เข้ากับสภาพจริงของผู้เรียนตามท้องถิ่นต่าง ๆ หรือสร้างจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อผู้เรียน กำหนดให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในระดับอำเภอและเขตพื้นที่การศึกษา หลักสูตรท้องถิ่นจะสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นนั้น ๆ

จังหวัดลพบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งที่อยู่ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนาน เป็นจังหวัดที่มีขนาดพื้นที่ประมาณ 6,200 ตารางกิโลเมตร เป็นชุมชนที่มีการตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยพัฒนาการซ้อนทับกันมาอย่างต่อเนื่องนับหลายพันปี ตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์มาจนถึงสมัยปัจจุบัน อาจนับเป็นเมืองที่มีการอาศัยติดต่อกันมายาวนานที่สุดในประเทศไทย โดยมีหลักฐานโบราณคดีประวัติศาสตร์ที่จำแนกการตั้งถิ่นฐาน แหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรม ได้เป็น 5 ยุคสมัย คือ ยุคทวารวดี ยุคลพบุรีหรือละโว้ ยุคอุทองหรืออโยธยา ยุคอยุธยา และยุครัตนโกสินทร์ ลำดับความสำคัญของแหล่งโบราณสถาน ถูกจำแนกโดยคุณค่าทางประวัติศาสตร์ คุณค่าทางด้านศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรม รวมทั้งความเป็นองค์ประกอบในบริบทของเมืองเก่า (ฉันทฤทธิ์ วิโรจน์ศิริ , 2556)

ลพบุรี เคยเป็นเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ปัจจุบันยังได้รับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าในด้านเศรษฐกิจ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม การศึกษา การทหาร ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี แหล่งท่องเที่ยว และภูมิปัญญาท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จึงได้ส่งเสริม

ให้โรงเรียนในสังกัด จังหวัดลพบุรี ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นให้กับนักเรียนได้เกิดความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นและสอดคล้องกับวิถีชีวิต ตอบสนองกับความต้องการในชุมชน และการเรียนรู้ที่บูรณาการกับสาระการเรียนรู้กลุ่มอื่น ๆ ที่ผสมผสานกันโดยผู้มีความรู้ในท้องถิ่น ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งมีความยั่งยืนต่อไป

การนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดลพบุรีนั้น บางโรงเรียนประสบความสำเร็จในการใช้หลักสูตร เมื่อจบหลักสูตรนักเรียนสามารถปฏิบัติได้ แต่บางโรงเรียนยังไม่ประสบผลสำเร็จในการใช้หลักสูตร นักเรียนไม่สามารถปฏิบัติได้ และจากความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นดังที่กล่าวมาแล้วนั้น การนำหลักสูตรสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ประสบผลสำเร็จนั้น ต้องใช้กระบวนการที่หลากหลายทั้งการมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ตลอดจนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการ และการพัฒนาการตามวุฒิภาวะ ทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาตามศักยภาพได้

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเลือกที่จะศึกษาวิจัยในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดลพบุรี เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปเป็นประโยชน์ในการวางแผนและกำหนดนโยบาย เพื่อปรับปรุงกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งหมายถึงเป็นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในจังหวัดลพบุรีให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรท้องถิ่น ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดลพบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรท้องถิ่น ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดลพบุรีซึ่งมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

ขอบเขตประชากร

1. โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดลพบุรี จำนวน 25 โรงเรียน ประกอบไปด้วย

- 1.1 โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย
- 1.2 โรงเรียนโคกสำโรงวิทยา
- 1.3 โรงเรียนโคกกระเทียมวิทยาลัย
- 1.4 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ลพบุรี

- 1.5 โรงเรียนดงตาลวิทยา
- 1.6 โรงเรียนพระนารายณ์
- 1.7 โรงเรียนบ้านข่อยวิทยา
- 1.8 โรงเรียนโคกตูมวิทยา
- 1.9 โรงเรียนท่าวังวิทยาการ
- 1.10 โรงเรียนบ้านเบิกวิทยาคม
- 1.11 โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา
- 1.12 โรงเรียนปิยะบุตร
- 1.13 โรงเรียนบ้านชีวิทยา
- 1.14 โรงเรียนพัฒนานิคม
- 1.15 โรงเรียนชัยบาดาลวิทยา
- 1.16 โรงเรียนโคกสูงวิทยา
- 1.17 โรงเรียนชัยบาดาลพิทยาคม
- 1.18 โรงเรียนขุนรามวิทยา
- 1.19 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ลพบุรี ในพระราชูปถัมภ์ฯ
- 1.20 โรงเรียนท่าหลวงวิทยาคม
- 1.21 โรงเรียนสระโบสถ์วิทยาการ
- 1.22 โรงเรียนโคกเจริญวิทยา
- 1.23 โรงเรียนยางรากวิทยา
- 1.24 โรงเรียนลำสนธิวิทยา
- 1.25 โรงเรียนหนองม่วงวิทยา

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 25 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการ 25 คน และครูผู้สอนในรายวิชาที่เป็นหลักสูตรท้องถิ่นโรงเรียนละ 2 คน รวม 50 คน รวมผู้ให้ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 100 คน

ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการบริหารการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิด ซึ่งครอบคลุมประเด็นดังต่อไปนี้

1. งานบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย

1.1 การศึกษาวิเคราะห์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรต่าง ๆ

- 1.2 การเตรียมบุคลากรในโรงเรียน
- 1.3 การจัดครูเข้าสอน
- 1.4 การจัดตารางสอน
- 1.5 การจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
- 1.6 การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆแก่ผู้ใช้หลักสูตร
- 1.7 การนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร
- 1.8 การประชาสัมพันธ์หลักสูตรแก่ผู้ปกครองและชุมชน

2. งานสอน ประกอบด้วย

- 2.1 การทำความเข้าใจในหลักสูตรแม่บท และปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
- 2.2 การวางแผนการสอน
- 2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 2.4 การพัฒนาและใช้สื่อการเรียนการสอน
- 2.5 การจัดสอนซ่อมเสริม
- 2.6 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรท้องถิ่น ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดลพบุรี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้ศึกษาดำเนินการวิจัยโดยมีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

ประชากรที่จะศึกษา

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดลพบุรี ประกอบไปด้วย

1. โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย
2. โรงเรียนโคกสำโรงวิทยา
3. โรงเรียนโคกกระเทียมวิทยาลัย
4. โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ลพบุรี
5. โรงเรียนดงตาลวิทยา
6. โรงเรียนพระนารายณ์

7. โรงเรียนบ้านข่อยวิทยา
8. โรงเรียนโคกตูมวิทยา
9. โรงเรียนท่าวังวิทยาการ
10. โรงเรียนบ้านเบิกวิทยาคม
11. โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา
12. โรงเรียนปิยะบุตร
13. โรงเรียนบ้านชีวิทยา
14. โรงเรียนพัฒนานิคม
15. โรงเรียนชัยบาดาลวิทยา
16. โรงเรียนโคกสูงวิทยา
17. โรงเรียนชัยบาดาลพิทยาคม
18. โรงเรียนขุนรามวิทยา
19. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ลพบุรี ในพระราชูปถัมภ์ฯ
20. โรงเรียนท่าหลวงวิทยาคม
21. โรงเรียนสระโบสถ์วิทยาการ
22. โรงเรียนโคกเจริญวิทยา
23. โรงเรียนยางรากวิทยา
24. โรงเรียนลำสนธิวิทยา
25. โรงเรียนหนองม่วงวิทยา

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 25 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการ 25 คน และครูผู้สอนในรายวิชาที่เป็นหลักสูตรท้องถิ่นโรงเรียนละ 2 คน รวม 50 คน รวมผู้ให้ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 100 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีจำนวน 2 ตอน ดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เกี่ยวกับ งานบริหารหลักสูตร

ฉบับที่ 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ครูผู้สอนในรายวิชาที่เป็นหลักสูตรท้องถิ่น มีจำนวน 2 ตอน ดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เกี่ยวกับ งานสอน

สถิติที่ใช้

แบบสอบถามตอนที่ 1 ค่าสถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ยร้อยละ

แบบสอบถามตอนที่ 2 ค่าสถิติที่ใช้ คือ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ยร้อยละ การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือราชการในระดับบัณฑิตศึกษา จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่งถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดลพบุรี จำนวน 25 โรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดลพบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงสภาพการใช้หลักสูตรท้องถิ่น นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมแบบสอบถามของประชากร มาทำการวิเคราะห์ โดยใช้เครื่องมือทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ยร้อยละ การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เบื้องต้นมาเป็นส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์สภาพการใช้หลักสูตรท้องถิ่น ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดลพบุรี

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม การใช้หลักสูตรท้องถิ่น ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดลพบุรี มีผลปรากฏดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 63 มีอายุระหว่าง 56 – 60 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27 รองลงมา คือ อายุระหว่าง 51 – 55 ปี คิดเป็นร้อยละ 18 และ มีอายุระหว่าง 46 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 12 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา คือ ระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 48 และระดับปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 2 เป็นครูผู้สอนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาคิดเป็นร้อยละ 25 และรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 13 ส่วนใหญ่จบการศึกษาด้านศึกษาศาสตร์หรือการสอนศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28 รองลงมา คือ เทคโนโลยี

การศึกษาและคอมพิวเตอร์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือร้อยละ 16 มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี และ 21-25 ปี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 18 รองลงมา คือ ประสบการณ์การทำงาน 31-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 16 เป็นครูสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 24 รองลงมาคือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 23 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 20 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาท้องถิ่น 1 รายวิชามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65 รองลงมา คือ 2 รายวิชา คิดเป็นร้อยละ 23 และ 3 รายวิชา คิดเป็นร้อยละ 10 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มาจากโรงเรียนขนาดกลาง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมา คือ โรงเรียนขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 36 โรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ร้อยละ 12

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับงานบริหารหลักสูตร แบ่งออกเป็น 8 ด้านดังนี้

ตาราง 2 งานบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดลพบุรี

งานบริหารหลักสูตร	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
1.1 การศึกษาวิเคราะห์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรต่าง ๆ	4.04	0.72	มาก
1.2 การเตรียมบุคลากรในโรงเรียน	3.81	0.32	ปานกลาง
1.3 การจัดครูเข้าสอน	3.94	0.78	ปานกลาง
1.4 การจัดตารางสอน	3.86	0.77	ปานกลาง
1.5 การจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน	3.91	0.90	ปานกลาง
1.6 การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ผู้ใช้หลักสูตร	3.96	0.72	ปานกลาง
1.7 การนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร	3.71	0.84	ปานกลาง
1.8 การประชาสัมพันธ์หลักสูตรแก่ผู้ปกครองและชุมชน	3.63	0.82	ปานกลาง
รวม	3.85	0.73	ปานกลาง

งานบริหารหลักสูตร พบว่า ภาพรวมของการปฏิบัติอยู่ในระดับในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 โดยด้านการวิเคราะห์หลักสูตรและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.04 อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ผู้ใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ย 3.96 อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการจัดครูเข้าสอน มีค่าเฉลี่ย 3.94 อยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับงานสอน แบ่งออกเป็น 6 ด้านดังนี้

ตาราง 3 ด้านงานสอนในหลักสูตรท้องถิ่น ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดลพบุรี

ด้านงานสอน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
2.1 การทำความเข้าใจในหลักสูตรแม่บท และปรับหลักสูตรให้ สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น	3.68	1.75	ปานกลาง
2.2 การวางแผนการสอน	3.69	1.08	ปานกลาง
2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริม หลักสูตร	3.76	0.94	ปานกลาง
2.4 การพัฒนาและใช้สื่อการเรียนการสอน	3.70	0.87	ปานกลาง
2.5 การจัดสอนซ่อมเสริม	3.71	0.99	ปานกลาง
2.6 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	3.94	0.93	ปานกลาง
รวม	3.74	1.09	ปานกลาง

งานสอน พบว่า ภาพรวมของการปฏิบัติอยู่ในระดับในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 โดยด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.94 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีค่าเฉลี่ย 3.76 อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการจัดสอนซ่อมเสริม มีค่าเฉลี่ย 3.71 อยู่ในระดับปานกลาง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรท้องถิ่น ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

งานบริหารหลักสูตร

การวิเคราะห์หลักสูตรและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรต่าง ๆ พบว่า มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การวิเคราะห์และทำความเข้าใจสภาพแวดล้อม และประเมินสถานภาพของ

สถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา แสดงให้เห็นว่าฝ่ายบริหารที่ดูแลเรื่องหลักสูตรโดยตรง ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการวิเคราะห์และทำความเข้าใจสภาพแวดล้อม และประเมินสถานภาพของสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา คู่มือทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน นำเข้ามาใช้ในการจัดทำหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นนั้น เป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่ช่วยพัฒนาบุคลากรภายในโรงเรียนซึ่งก็คือครู และนักเรียนให้ตระหนักถึงการนำสิ่งที่เรียนรู้จุดเด่นหรือวิถีชีวิตของคนในชุมชน นำมาพัฒนาและต่อยอดความรู้สู่เยาวชนรุ่นใหม่ให้รักและภูมิใจในความเป็นท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนและคณะกรรมการโรงเรียนจะต้องศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรว่าจุดมุ่งหมาย ของการพัฒนาหลักสูตรและการสอนครั้งนี้มีเป้าหมายที่แท้จริงคืออะไร และสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนและชุมชนเพียงไรทางโรงเรียนมีความพร้อมต่อการนำหลักสูตร มาปรับใช้อย่างไรบ้าง วัสดุประกอบหลักสูตรและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำเข้ามามีส่วนช่วยในการพัฒนาหลักสูตรนี้จะจัดหาได้อย่างไร และโดยวิธีใด งบประมาณและอาคารสถานที่พอเพียงหรือไม่ การเตรียมบุคลากรเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรจะทำโดยวิธีใด จึงจะทำให้เข้าใจหลักสูตรอย่างแท้จริง การนำหลักสูตรไปใช้ว่าตัวหลักสูตรจะพัฒนาขึ้นมาดีเลิศเพียงใด ถ้าการใช้หลักสูตรขาดความเข้าใจ และความไม่พร้อม การพัฒนาหลักสูตรไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้ว่าจะประสบความสำเร็จได้ยาก

งานสอน

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า การมีดำเนินการวัดผล และ ประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการการปฏิบัติและผลงาน หลังจากที่ได้เรียนรู้ในหลักสูตรท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่าครูมีการวัดและประเมินผลนักเรียนจากการลงมือปฏิบัติจริง การสังเกตกระบวนการทำงานของนักเรียนเพื่อรวบรวมข้อมูล คุณลักษณะ พฤติกรรมการทำงานหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ หรือใช้การสัมภาษณ์ร่วมกับการสังเกต มีการประเมินชิ้นงานหรือผลงานที่เกิดจากการเรียนรู้และปฏิบัติ เช่น หลักสูตรท้องถิ่นการทอผ้าโคกเจริญ นอกจากจะวัดความรู้ในด้านทฤษฎีในการออกแบบลายผ้าแล้ว จะประเมินผลงานการทอผ้าที่เป็นการปฏิบัติในสภาพจริง หลักสูตรการทำขนมไทย ก็จะมีการวัดประเมินผลจากขั้นตอนและกระบวนการทำ และประเมินผลจากผลงานการทำขนมไทยของนักเรียน หลักสูตรการร้องเพลง และการละเล่นพื้นบ้าน ก็วัดและประเมินจากการร้องเพลงพื้นบ้านและการละเล่นพื้นบ้านได้ เป็นต้น ทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ประเพณี ทรัพยากรและอาชีพในท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรม ความรู้ และเจตคติที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรกำหนด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการประเมินตนเองหรือผลงานต่าง ๆ ของตนเองที่ได้ทำหรือสร้างขึ้น เป็นสภาพจริงหรือสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียน อีกทั้งยังเป็นการวัดว่าผู้เรียนได้อะไรบ้างจากการเรียนจากหลักสูตรท้องถิ่น และเพื่อให้ครูปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ กมลวรรณ ตังชนกานนท์ (2549) กล่าวว่า การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ภายใต้บริบทที่มีความหมาย กล่าวคือ เป็นการประเมินที่จัดสภาพหรือสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้ ความสามารถ และทักษะในด้านต่าง ๆ ที่จะ

ประเมินในสภาพที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงของผู้เรียน วิธีการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง สามารถจำแนกได้เป็น 4 วิธี ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การประเมินภาคปฏิบัติ และการประเมินจากแฟ้มสะสมงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรท้องถิ่น ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การจัดหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนบางโรงเรียนยังไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ เนื่องมาจากบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร แหล่งเรียนรู้ในบางท้องถิ่นอาจจะมีน้อย ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร

2. ควรจัดให้มีการเสวนา ประชุมปฏิบัติการในหลักสูตรท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เพื่อคุณภาพของการดำเนินการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการทำงานวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขตอื่น ๆ จังหวัดอื่น ๆ ต่อไป

2. ควรมีการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขตอื่น ๆ จังหวัดอื่น ๆ ต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กมลวรรณ ตั้งชนกานนท์. (2549). *การวัดและประเมินผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *แนวทางในการจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561)*. กรุงเทพฯ: พรินทวนกราฟฟิค.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ฉันทฤทธิ์ วิโรจน์ศิริ. (2556). สถาปัตยกรรมเมืองเก่าลพบุรี : คู่มือท่องเที่ยวเมืองเก่าลพบุรี.

กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ:

อาร์ แอนด์ ปริ้นท์.